

๕-๑

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทังอิเล็กทรอนิกส์

นางสาวใจรัก เอื้อชูเกียรติ

วิทยานิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรปริญญาบัณฑิต
แผนกวิชาบัญชีศาสตร์

นักศึกษาชั้นปีที่ ๓ ชั้นสุดท้าย
วิทยาลัยนานาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๓๘

ISBN 974-632-091-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๖๔๐๒๔๕๕

LEGAL PROBLEMS CONCERNING ELECTRONIC FUND TRANSFER

Miss Jairak Euarchukiate

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

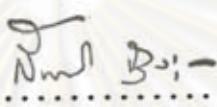
1995

ISBN 974-632-091-2

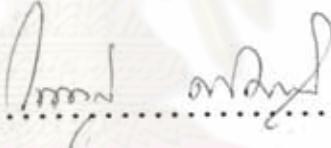
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทังอิเล็กทรอนิกส์
 ใจดี นางสาวใจรัก เอื้อชัยเกียรติ
 ภาควิชา นิติศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพันธ์ เชื่อมฤทธิ์

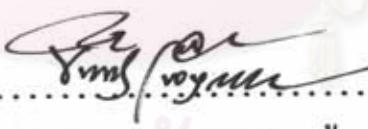

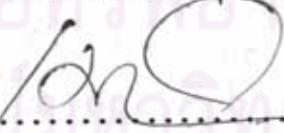
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ถุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ไพบูลย์ คงสมบูรณ์)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพันธ์ เชื่อมฤทธิ์)

 กรรมการ
 (อาจารย์เชษฐ์ ไกรฤทธิ์)

 กรรมการ
 (อาจารย์ ดร. ชาวนิชา วัฒเนกส์)

 กรรมการ
 (อาจารย์ทวีศักดิ์ ศรุจิธรรม)

ใจรัก เอื้อชูเกียรติ : ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์
(LEGAL PROBLEMS CONCERNING ELECTRONIC FUND TRANSFER) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.ธิดาพันธุ์ เชื่อมถุนชัย, 179 หน้า. ISBN 974-632-091-2

สืบเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการค้าและบริการ ตามข้อคอกลงหัวไปว่าด้วยเรื่องการค้าบริการ และนโยบายในการให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงิน สถาบันการเงิน จึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและลักษณะการค้าในเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเข้ามามีบทบาท โดยอาศัยเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อให้ทันกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยงกัน

จากการวิจัยพบว่า การที่ไม่มีกฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ก่อให้เกิดปัญหาว่า ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นสมควรปรับเปลี่ยนเข้ากับกฎหมายลักษณะใด และการจัดเก็บข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจนไม่อาจยอมรับในทางกฎหมายที่มีอยู่ได้ จึงจำเป็นที่รัฐจะต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่จะเป็นกรอบควบคุมการค้าในธุรกรรม และในขณะเดียวกันก็มุ่งในการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้โดยมีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ

1. ระยะแรก เปลี่ยนแปลงกฎหมายเดิมที่เรื่องพยากรณ์ในเรื่องการยอมรับสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ในฐานะพาณิชย์ ให้เป็นกฎหมายหลักฐาน การเปลี่ยนแปลงการพิสูจน์จากลูกค้าผู้ใช้บริการมาเป็นสถาบันการเงินผู้เสนอบริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

2. ระยะที่สอง จัดให้มีกฎหมายการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อกำหนดรอบพื้นฐานทางกฎหมายในเรื่องของสิทธิ หน้าที่ ความรับผิด ของผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบ และมุ่งในการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็สอดคล้องและมีแนวทางเดียวกับกฎหมายระหว่างประเทศ ในเรื่องการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ขององค์การสหประชาชาติ

ศูนย์วิทยบริพาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนักศึกษา พ./ก. เรืองไกรย์สิริ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ดร. ไวยวัฒน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C370137 : MAJOR LAW

KEY WORD: ELECTRONIC / FUND TRANSFER

JAIRAK EUARCHUKIATE : LEGAL PROBLEMS CONCERNING ELECTRONIC FUND TRANSFER. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. TITHIPHAN CHUERBOONCHAI, 179 pp. ISBN 974-632-091-2

Regarding General Agreement on Trade in Services and a policy to support Thailand to become an International Financial Center, financial institutions need to change their roles and working system. In order to uplift their capabilities to fit the new economic environment, Electronic Fund Transfer (EFT) becomes one of a major mechanism. A modern technology and efficient database of EFT will support Thailand in a competitive global economy.

This study indicates that the lack of EFT Act causes some problems. First, whether the "facts" of the dispute should adjust to what types of laws. Second, as EFT uses the different way to keep and manage data, this raises the issue whether they will be acceptable by the existing laws. Hence, government should have measurements to control the transactions as well as to protect the individual consumers engaging in EFT. This research suggests two solutions as follows.

1. SHORT-TERM PROCESS: amended the evidence rules

EFT means of access should be acceptable as an asset that proves the facts. Also, the burden of proof should be the financial institutions that offer these services instead of consumers who use EFT services.

2. LONG-TERM PROCESS: enacted the EFT Act

The Act should provide a basic legal framework establishing the rights, liabilities and responsibilities of participants in EFT systems. Moreover, the primary objective is to protect the individual consumer rights. Nevertheless, the tendency of EFT Act should get along with the international law which is provided by the United Nations.

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา..... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิสิต..... ใจทักษิณ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สมชาย ใจทักษิณ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิจกรรมประจำ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอกร่างของผู้ช่วยศาสตราจารย์
พิพันธ์ เสื้อบุญชัย อารยธรรมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ
ในการศึกษาด้านคว้า รวมทั้งแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ไพบูลย์ คงสมบูรณ์ ที่ได้กรุณารับเป็น
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอบพระคุณอาจารย์เชษฐุณ ไกรฤทธิ์ อารยธรรม ดร.
ชาวนิชา วัฒนาเกส และอาจารย์กีรติกุล คุรุจิตธรรม ที่กรุณาสละเวลา มาเป็นกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดขอขอบคุณคุณจรินทร์ พัฒนา คุณศิริ คุณอุรัส คุณภาครี ตลอดจนบรรดา
ญาติที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

ใจรัก เสื้อบุญชัย

ศูนย์วิทยบรหพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๕
กิตติกรรมประกาศ	๖

บทที่

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัจจุหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
วิธีการวิจัยและขอบเขตของการศึกษาวิจัย	๔
สมมติฐานของการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	๕

2 การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

โครงสร้างของระบบการชำระเงิน	๖
1. การชำระเงินโดยใช้เงินสด (Cash Payments)	๗
2. การชำระเงินโดยใช้ตราสาร (Paperbased Payments)	๘
3. การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (Paperless Payments on Electronic Fund Transfer)	๑๑
เหตุผลของการนำเอาระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ใน ประเทศไทย	๑๔

การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	21
1. รูปแบบและวิธีการของการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน	22
1.1 การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในกลุ่มธนาคารหรือสถาบัน การเงิน (Wholesale Electronic Fund Transfer)	22
1.2 การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์รายย่อยหรือระดับลูกค้า (Retail Electronic Fund Transfer)	25
2. พัฒนาการของ การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต	55
2.1 การพัฒนาในระดับ Wholesale Electronic Fund Transfer	56
2.2 การพัฒนาในระดับ Retail Electronic Fund Transfer	58
ปัจจัยในการพัฒนาระบบการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และบทบาทของผู้ที่ เกี่ยวข้อง	60
 3 ปัญหากฎหมายที่เกิดขึ้นจากการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศไทย การเกิดขึ้นของสิ่งปลูกสร้างและหลักฐานที่ใช้ในการท่าชูกรรม	71
นิติสัมพันธ์ของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องในการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ใน ประเทศไทย	83
1. คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง	84
2. ความสัมพันธ์ของคู่กรณีแต่ละฝ่ายในการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	92
กำหนดเวลาในการชำระเงินและการยกเว้นค่าสั่งในการโอนเงินทาง อิเล็กทรอนิกส์	98
ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	103
1. ความผิดที่เกิดจากลูกค้า	104
2. ความผิดที่เกิดจากธนาคารหรือสถาบันการเงิน	111
2.1 ความรับผิดชอบในความผิดพลาดหรือกพร่องของเจ้าหน้าที่ ธนาคารในการปฏิบัติงาน	113

2.2 ความรับผิดในความผิดพลาดหรือบกพร่องของฮาร์ดแวร์ (Hardware) และซอฟต์แวร์ (Software)	114
3. ความผิดพลาดอื่น ๆ	116
3.1 เหตุส่วนภายนอก	116
3.2 การปลอมแปลงหรือการทุจริต	118
การเก็บรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูล (Confidentiality of Information and Data Security)	120
ปัญหาในชั้นตอนการค่าเนินคดี	131
1. การรับฟังพยานหลักฐานใน傍อ้างของสืบทกางอิเล็กทรอนิกส์	131
2. ภาระการพิสูจน์	142
4 มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ใช้บริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายในประเทศไทย	
แนวทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	147
การบังคับกฎหมายในการคุ้มครองผู้บุกรุก	158
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	163
รายการอ้างอิง	167
ประวัติผู้เขียน	179